

NARCIS PUIGDEVALL I DIUME

Els documents sobre la Garrotxa
durant els segles IX i X

INTRODUCCIO

Certament, una síntesi d'història olotina —o de la Garrotxa, tant se val— encara està per fer. Ens atrevim a dir inclús que, ara com ara, és impossible de donar-la a la llum. La història d'aquesta contrada —com molt bé ha dit algú— roman en els documents inèdits, en els arxius públics, en els inabastables, sovint, arxius particulars.

Manquen estudis monogràfics que desvetllin, amb rigorositat i amb profunditat, etapes històriques pràcticament ignotes. Pensem, però, que tot el treball efectuat fins ara no ha estat en va. Ni de bon tros. L'obra, entre altres, dels desapareguts Dr. Danés —en curs de publicació— i, abans, d'Esteve Paluzie i Cantalozella, és el reflex més palès de la preocupació pel nostre pretèrit històric, en una comarca on la tradició, la cultura i el sentiment comunitari s'hi troben de temps arrelats i on, sense exagerar, les condicions són les millors per a obrir camí a properes i profitoses investigacions.

L'Alta Edat Mitjana, i ara parlem en termes generals, és possiblement una de les èpoques històriques més enterbolides i difícils de desentranyar. A la nostra comarca, només trobem dos estudiosos que hi han dedicat el seu esforç d'una manera absoluta: Francesc Monsalvatje i Fossas, i l'erudit de Sant Joan les Fonts, Francesc Caula i Vegas, ambdós incidint de forma especial en l'antic comtat de Besalú. Aquell, amb la seva voluminosa obra intitolada "NOTICIAS HISTORICAS DEL CONDADO DE BESALU"; aquest, amb el llibre "BESALU, COMTAT PIRENENC".

A Francesc Monsalvatje hem d'agrair-li la transcripció de gran nombre de documents, procedents de les desaparegudes cases religioses de la contrada, que tingué ocasió de consultar mentre estaven dipositats en l'Arxiu de la Delegació d'Hisenda de Girona.

De Francesc Caula, bon coneixedor del país, hem aprofitat la interpretació d'alguns documents, tot i que no sempre ens mostrem d'acord amb les seves afirmacions.

La idea bàsica en començar aquest treball, consis-

teix a aplegar tota la documentació referent a la Garrotxa durant els segles IX i X, intentant de destriar la que és evidentment autèntica d'aquella que desperta sospites de ser falsificada, fet, per altra banda, força corrent en un temps en el qual s'intentava, sobretot per les cases religioses, presentar títols de propietat com més antics millor.

Es per això que hom ha de posar molta cura en la lectura dels diplomes i en llur interpretació. Com es veurà, una part dels documents relatius a la Garrotxa han estat conjuminats en èpoques més tardanes a la de la seva datació, induint a error aquells qui, per les causes que sigui, no han aprofundit prou en llur estudi.

Dues últimes remarques abans d'encetar el treball. Primer de tot, una consideració metodològica. Avui dia, en ambients universitaris ningú no discuteix que la disciplina històrica ja no consisteix en un reguitzell de fets, de dades neutres i insusceptibles d'ésser interpretades, sinó que la clau de la història rau en les formes que els homes en societat s'han organitzat al llarg del temps entorn als seus mitjans de producció i a llur posició respecte dels mecanismes que regulen la base econòmica d'una societat.

Pensem que això és veritat. Però també som de l'opinió —i aquest és el mòbil d'aquest treball— que abans d'oferir una interpretació, en una època tan tèrbola documentalment com la que és objecte del nostre estudi, cal un treball previ, feixuc si voleu, però imprescindible: destriar aquells fets històrics que ens seran útils d'aquells que són irrellevants.

Les causes d'una colonització benedictina, l'orientació de la repoblació de les valls garrotxines en l'espai i en el temps, la interrelació entre el nombre d'esglesies i els moviments demogràfics... això constitueix, evidentment, la història. Una història, tanmateix, que no podem destriar i desxifrar si no hem datat amb anterioritat l'exactitud dels anys d'aquella colonització, si no hem esbrinat a través d'un bon coneixement de la geografia del país els topònims de les fonts documentals, si no hem distingit els diplomes falsos dels veritables.

I, segonament, una consideració de descàrrec. Hem

de confessar que no hem pogut completar, com era el nostre desig, la tasca empresa. Les dificultats de consultar les obres especialitzades, la majoria de les quals es troben exhaurides o són de difícil localització, ens han imposat uns límits impossibles de superar fins avui.

Tenim, però, l'esperança d'un futur més propici, i esperem poder portar a terme el treball proposat, del qual presentem només una petita mostra.

En successives edicions dels Annals, seguirem comentant, si Déu vol, els documents al nostre abast, dels segles IX i X, referents a la Garrotxa, seguint un ordre cronològic.

I

En el número 58 de la revista PYRENNE, any VIII, Olot, 1956, hi trobem un article intítulat "UN DOCUMENT CAROLINGI A OLOT", signat pel P. Nolasc del Molar, O.F.M. Cap., que proporciona la notícia d'un document inèdit existent a l'arxiu particular de la família Bassols.

Segons l'autor de l'article "...aquest document carolingi, escrit sobre pergami, amida 114 mm. d'alt i 160 mm. de llarg. Consta de 16 línies. Les lletres minúscules tenen uns 2 mm. d'alt; i l'espai interlineal compta amb uns 4 mm".

El diploma (1), atenent-nos a la traducció del Pare Nolasc, diu així:

"Pere de Joer de la Fàbrega dona al seu fill Miró, a la seva esposa Maria i a llurs descendents totes les cases i tota la propietat que té a la parròquia de Sant Pere de Montagut; i, més avall, una altra pertinença al villar anomenat Els Angles, la Fàbrega. Mentre Pere viurà, Miró i Maria el tractaran com a pare. Si Miró moria abans que Maria, sense fills, aquesta, a consell dels seus amics, prendrà per marit un altre individu de la família de Pere i de Miró. El document va datat als

---

1.— Vegi's Apèndix I.

3 dies dels idus de febrer, l'any 41 óel regnat de Lluís. Segueixen els noms dels signants, interessats i testimonis, i el de l'escrivà, que és un sots-diaça per nom Gielmus”.

Sense endinsar-nos en la crítica d'aquesta traducció, la qual, al nostre entendre, no és prou correcta, donarem a grans trets les raons, més ben dit, la raó que el Pare Nolasç exposa per a datar el document en l'època carolíngia:

“Línia 11. Cal notar que III idus februarij anno XLI renante ledouico rege ha estat comptat com a 11 de febrer de l'any 822. Carlemany lliurà el govern d'Aquitània a Lluís el Bondadós l'any 781, el qual, fins al 813, no fou coronat emperador a Aquisgrà. La frase senyala per partida doble el regnat de Lluís: ...renante... rege... Ara estava a l'any 41 de tal regnat. Després de coronat emperador a Aquisgrà, Lluís apareix en els documents, normalment, amb designacions com aquestes: “impeja ha tret una “g” en “renante”, no sembla estar ben rant” i essent “emperador”. El nostre sots-diaça, que atent a tots els requisits imperials”.

I afegeix: “Si no estem ofuscats, creiem que per primera vegada apareixen mots catalans, com són “Angles”, “Canet”, i, deixats a mig aire, “Ioheri” i “Palad”. Després d'aquest pergami deu venir en data l'acta de consagració de la Seu d'Urgell. Així, amb el breu document d'ara la Catalunya Oriental lleva a l'Occidental una primàcia que aquesta darrera ostentava meritòriament fins aquí amb el seu tan preciós acte de consagració”.

No hi ha cap mena de dubte que, de ser exacta la datació, l'escriptura que comentem representaria una troballa extraordinària per a la historiografia catalana en general i per a la garrotxina en particular. Dissortadament no creiem que sigui així. Malgrat l'admiració que sentim pel Pare Nolasç del Molar, ens atrevim a dir que, potser per un patriotisme local mal entès, el venerable caputxí caigué en un error.

Heus ací la nostra refutació:

1.— Un cop d'ull a la reproducció del document serà suficient per a veure que la lletra no correspon al se-

gle IX i que té, en canvi, totes les característiques del segle XII.

2.— Que en cap diploma carolingi no figuren els cognoms dels signataris, limitant-se a esmentar només els noms i, a vegades, el càrrec que ocupen; les signatures de “Raimundi de caneto”, “petri de palad” i “bernardi de serra”, són certament sospitoses i recolzen la nostra opinió de situar l'escriptura a la dotzena centúria.

3.— Però, sobretot, la prova més evident cal xifrar-la en la calendació exposada pel Pare Nolasc, situant el document en l'any 822. Que sapiguem, i en això tots els historiadors hi estan d'acord, el regnat de Lluís el Piadós, o el Bondadós segons alguns autors, comença l'any 814, a la mort del seu pare Carlemany, i s'acaba l'any 840. Tots els documents que fan referència a aquest rei, porten la mateixa datació. Citem, per exemple, el precepte atorgat al monestir de Sant Esteve de Banyoles, de l'any 822, en el qual es llegeix textualment que fou donat l'any IX del regnat del rei Lluís. I com sigui que governà únicament per espai de 27 anys, malament pot datar-se un document a ell pertanyent l'any XLI del seu regnat.

Ara bé, l'únic rei franc que amb el nom de Lluís pot identificar-se amb el “ledouico rege”, és Lluís el Jove (1137-1180), que s'esmenta en els documents del seu regnat fins l'any 44 del mateix.

En conseqüència, el “III idus februarij anno XLI restante ledouico rege” no pot correspondre a l'any 822 i s'ha de traslladar a l'any 1178.

Aleshores tot lliga: la lletra del segle XII, els cognoms dels signants i la datació. En resum, que el diploma estudiat és tres segles i mig més modern del que havia suposat el Pare Nolasc.

II

El primer document autèntic que fa referència a un lloc determinat de la Garrotxa és un precepte de l'emperador Lluís el Piadós per a l'església de Girona, donat

a Attigny amb data 30 de novembre de l'any 834, a petició del bisbe Wimer d'aquella ciutat (1).

La part del diploma que ens interessa diu textualment:

"...et villa quae est in pago Bisuldunense, et vocatur Bascara, cum suis villaribus. et suo termino nec non et Arcas, et villarem vocantem Spedulias, et allium villare quod est infra memoratum villarum terminos. Villas etiam alias quae vocantur Crispianus et *Miliaris*, cum tertia parte de pascuario et teloneo de ipso pago propter infestationem malivolorum hominum sub nostra et immunitatis defensione constituissemus".

Traduït lliurement, el text és el següent:

"...i la vila anomenada Bàscara, situada en el territori de Besalú, amb els seus agregats, el seu terme i les seves fites, i el llogarret que en diuen Espolla (2), i un altre vilatge que es troba dins els termes dels agregats esmentats. I també altres viles anomenades Crespià i *Mieres*, amb la tercera part del "pascuario" (3) i del "teloneo" (4) del mateix territori, el qual prenem sota la nostra protecció, defensant-ne la immunitat contra les malvestats de la gent dolenta".

Cal subratllar que aquest precepte de Lluís el Piadós no és altra cosa que la confirmació d'una donació anterior, segons es desprèn de la frase: "...cum villis et hominibus a donno et genitori nostro Carolo, allisque devotis hominibus eidem Sedi collatis..." Es a dir: "...amb les viles i homes conferits a dita Seu pel senyor i pare nostre Carles (5) i altres homes devots".

Heus ací, doncs, que Mieres és el primer poble gar-

- 1.— Apèndix II.
- 2.— Actualment "Mas Espolla", terme de Bàscara, al sud-est de la vila.
- 3.— "Pascuario": Venda o censos de les pastures.
- 4.— "Teloneo": Dret que hom solia pagar en els ports de mar, en les fronteres i en les portes de les viles i pobles. Més endavant, els funcionaris encarregats de cobrar aquests drets d'entrada s'anomenaren burots.
- 5.— Carlemany.

rotxi consignat en un document del segle IX. No ens deixem enganyar, però, per la data. Mieres se cita, certament, l'any 834. No obstant això, i tenint en compte la transcripció del paràgraf precedent, els orígens de la "vlla Miliarías" es remunten, com a mínim, a la primera del segle, o sigui, dit en altres paraules, al regnat del famós emperador franc Carlemany, mort, com se sap, l'any 814.

... ..

Mieres és el cap d'un municipi de 579 habitants, situat enmig d'un amfiteatre de muntanyes, a 286 metres sobre el nivell del mar, en una vall tributària del riu Ser. Té agregats els veïnats de Brugueroles, Ruïlles i Sementà. El nucli urbà consta de tres barris clarament separats: Can Caló, la Cellera i el Pujolet. L'església parroquial, dedicada a Sant Pere, fou construïda a mitjans segle XVIII damunt les restes d'un altre temple romànic erigit pels monjos benedictins del monestir de Sant Esteve de Banyoles. Són també interessants els temples de Santa Maria del Freixa, al cim de la serralada que tanca la vall per la banda de migdia, Sant Andreu de Ruïlles i Santa Maria de Romania.

Sobre la procedència del topònim "Miliarías", la majoria dels autors estan d'acord a derivar-lo de mill, ce-real de cultiu molt generalitzat en el terme (Miliarías-Milleres-Mieres). Per altres, però, sembla que prové de les pedres miliars que marcaven les distàncies d'una antiga via romana. Sense ànim de polèmica, nosaltres ens decantem per la primera hipòtesi (6).

III

L'any 844, des del monestir de Sant Sadurní de Tossa del Languedoc, el rei Carles el Calb atorga a l'església de Girona i al seu bisbe Gundemar o Gondemar,

---

6.— Hem espigolat la major part d'aquestes dades en el "DICCIONARIO TURISTICO DE CATALUÑA, BALEARES Y ANDORRA", del senyor Joan Munsó i Cabús. publicat per Ediciones Victor Sagi. Barcelona, 1975. Pàgines 358 i 359.

un privilegi que confirma no solament el que deu anys abans li havia concedit el seu pare Lluís el Piadós, sinó també la donació ja citada de l'emperador Carlemany i altres homes devots amb anterioritat a l'any 814 (1).

"Et in pago Bisuldunensi villam quae nominatur Baschara, cum suis villaribus; necnon et Archas, simulque villare quem dicunt Spedulias, et aliud villare quod nominant Abdirama pariter cum aliis diversis villaaribus quem appellant Terratellus, et Cassamola, et villare Adnitton; villas etiam duas, id est, Crispiano; et in *Miliaris villa Semala*".

Paràgraf que posat en català vol dir:

"I en el territori de Besalú, la vila anomenada Bàscara amb els seus agregats i termes, així com el vilatge dit Spedulias i un altre conegut per Abdirama, igualment com altres que porten per nom Terratellus, Cassamola i Adnitton; també dues viles, això és, Crespià; i a *Mieres la villa Semala*".

Com és de veure, aquest document resulta molt més explícit que el de l'any 834. A més de Bàscara i el Mas Espolla s'esmenten altres topònims de la rodalia de la vila.

Quant a Mieres, trobem ben determinada quina era la possessió de la Seu gironina en el seu terme: la vila Semala, molt probablement una masia amb terres de conreu i boscos, la localització de la qual no ens ha estat possible, fins ara, d'esbrinar.

Sense veure el diploma original, es fa difícil la comprovació dels noms, i sempre pot pensar-se en un error de transcripció. Sembla haver-hi una certa semblança entre la "vila Semala" i el veïnat de Sementà, tot i que, naturalment, això no passi de ser una sospita.

I V

Tenim davant, sens dubte, el primer document fals relatiu a la Garrotxa. Es un diploma del rei Carles el

---

1.— Apèndix III.

Calb, atorgat al monestir de Santa Maria de la Grassa (1) amb data 28 de juny de l'any 855, que publica extractat l'historiador olotí Francesc Monsalvatje i Fossas (2).

Diu així:

"Et in Bisuldunense ecclesiam Sancte Stephani alveo fluviano cum decimis et terris et vineis et molendinis cum caput aquis et adjacentiis suis, et in ipso comitatu ipsum alaudem de Enox et Muliano cum ecclesiis et terminis et adjacentiis suis, que Suniarius comes dedit Sanctae Mariae Riódazari cum ecclesiis Sanctae Mariae Sancti Joannis, et Sancti Petri et Sanctae Margaritae, cum villalis et vilaribus, quae in circuito earum sunt, cum decimis et terminis et adjacentiis suis, et ipsos mansos de vilare Aliario, cum condaminas et ipsas decimas quem Richildis comitissa dedit Sanctae Mariae per cartam donationis".

La traducció és la següent:

"I en el territori de Besalú l'església de Sant Esteve al costat del riu Fluvià amb les seves dècimes, terres, vinyes i molins, amb les rescloses i accessoris, i en el mateix comtat l'alou d'Enox i Muliano amb les seves esglésies, termes i agregats, que el comte Sunyer donà a Santa Maria de Ridaura amb les esglésies de Santa Maria Sant Joan, i Sant Pere i Santa Margarida, juntament amb viles i vilatges que es troben pel voltant, amb les dècimes, termes i agregats seus, i els masos del "vilare Aliario", i amb les mateixes propietats i dècimes que la comtessa Riquilda cedi a Santa Maria mitjançant carta de donació".

La falsificació d'aquest document ens sembla tan barroera que inclús resulta difícil de creure que es fes intencionadament. Els comtes Sunyer i Riquilda, que se citen, ho foren de Barcelona —no de Besalú, com diu

1.— Monestir situat prop de Carcassona.

2.— Monsalvatje i Fossas, Francesc.— NOTICIAS HISTORICAS, vol. XI, Document nº XX, pàg. 108-109.

Mabillon— entre els anys 911 i 947 (3). Aquestes dates eliminen, en conseqüència, la del 855 del diploma, però no un possible error de calendació —855 per 955—, ja que el comte Sunyer del qual es parla en passat, havia mort el mes d'octubre del 950, tres anys després de la seva professió en el monestir de la Grassa, segons suposa el senyor Raimon d'Abadal.

No sabem on és actualment aquest document, i és llàstima que Monsalvatje no procedís a fer-ne la transcripció íntegra. Però si, com diu l'admirat historiador del comtat de Besalú, s'hi esmenta el nom del rei Carles el Calb, aleshores la falsificació és palesa, per quant l'any 955 constitueix el segon del regnat de Lotari.

Malgrat tot, quelcom hi ha de veritat en tot aquest embolic. Prescindim de la "ecclesiam Sancte Stephani juxta alveo fluviano" (Sant Esteve de Sant Joan les Fonts), l'existència de la qual és molt problemàtica, i fixem la nostra atenció en les paraules "ipsum alaudem de Enox et Muliano".

L'extracte d'un altre document de l'any 937, publicat també per Monsalvatje (4), ens assabenta que "En el condado de Besalú el alodio de "Evo" con la iglesia de San Lorenzo con sus diezmos, primicias y oblaçiones de fieles, y cuyo alodio lindaba con "Petrafitas", término de "Monte acuto", con el alodio de Auriano y Eldenario o sus herederos, y con "Villare Bestrecano", y el alodio de "Mediano" con su iglesia, cuyos lindes eran: término de "Salarzano", río "Lizerca", "in ipsa Arca" o en la montaña "Calvell", y con la punta de las montañas".

No podrien ser, doncs, "Enox" i "Muliano" una transcripció equivocada de l'"Evo" i del "Mediano" suara esmentats?

Nosaltres ens inclinem a suposar-ho. Dissortadament, la documentació que a les darreries del segle pas-

3.— Abadal i de Vinyals, Raimon.— ELS PRIMERS COMTES CATALANS. Editorial Vicens Vives, Barcelona, 1961. Pàg. 292.

4.— Montsalvatje i Fossas, Francesc.— NOTICIAS HISTORICAS. vol. XI, Document nº LXXVIII, pàg. 166.

sat i a primers del present va consultar el senyor Monsalvatje en l'Arxiu de la Delegació d'Hisenda de Girona, fou traslladada posteriorment a l'Arxiu de la Corona d'Aragó de Barcelona, on resta, després de seixanta anys, i per vergonya del país, encara sense catalogar.

APÈNDIX I

Sit notum cunctis qued ego, petrus ioheri de fabrica, dono tibi mironi filio meo et uxori tue/ marie et omni uestre proleniei cunctas meas domos et omnem meum honorem, sicut ego melius/ abeo et teneo in parroechia sancti petri de monte acuto; et infra terminis eius cilie..., in uill—/ ario que uocatur angles, ipsum mansum que apellatur fabrica, cum suis tenedonibus et/ afrontacionibus ubicucumque sint. Tali modo uero seruiatis mihi dum uixero, sicut filij debent ser—/ uire patrem. et si mironi, filio meo, obiero sine liberis de te, marie supra dicte. I de propinquis/ meis donant tibi uirum, in aliam honorem similem istam supre dictam, ad consilium amicorum tu/ orum. Et si hoc non fecerit, habeas et teneas ista omnia supra dicta cum marito et sine marito/ omni tempore; et est manifestum.

Siquis hoc uiolauerit, non ualeat, sed in duplo componat, et in antea firmum persistat/ Actum est hoc iij idus februarij anno XL I renante ledouico rege. Sig†num mironi filij eius. Sig†num ioheri, nos qui hoc fieri iussimus et te—/ stes firmare rogamus. Sig†num petri, qui hoc firmo et accipio XX solidas pro mea legitima/ de quibus me teneo per paccatum. Sig†num Raimundi de caneto. Sig†num petri de palad./ Sig/num bernardi de serra.

Gielmus, sub diachonus scripsit die et anno quo supra.

APÈNDIX II

In nomine Domini Dei, et Salvatoris nostri Jesuchristi. Ludovicus divina propitiante clementia Imperator Augustus. Si erga loca diuinis cultibus mancipata propter amorem Dei, ejusque in eisdem locis inibi Deo famulantibus beneficia opportuna largimur, praemium apud Dominum aeternae remunerationis nobis rependi non diffidimus. Igitur notum esse volumus omnium fidelium nostrorum tam praesentium quam et futurorum industriae, quia venerabilis Wimer Sanctae Gerundensis Ecclesiae Episcopum nostram adiens celsitudinem petiit, ut

memorata sedem cum villis et hominibus a domno et genitore nostro Carolo, aliisque devotis hominibus eidem Sedi collatis, quas nunc possidere dignoscitur, id est, in pago Empuritano Villam nuncupatam Olianus cum suis terminis, et Villam vocantem Cacavianus, ac villarem anticum Celsianum, cum villula nova, quam vocant Vellosos, cum Castello suoque termino, et in pago Gerundense medietatem de Villa Mollero, et Milliasam villam, caeterasque res quas a longo tempore inibi possidere dignoscitur, simul cum tertia parte de pasuario, et teloneo de ipso pago, aliasque villas, quarum vocabula sunt Castellum fractum, et Parietes Ruffini, cum tertia parte de pasuario et teloneo de ipso pago, et villa quae est in pago Bisuldunense, et vocatur Bascara, cum suis villaribus, et suo termino nec non et Arcas, et villarem vocantem Spedulias, et alium villare quod est infra memoratarum villarum terminos. Villas etiam alias quae vocantur Crispianus et Miliaras, cum tertia parte de pasuario et teloneo de ipso pago propter infestationem malivolorum hominum sub nostra tuitione et inmunitatis defensione constituissimus. Cujus petitioni annuentes" propter amorem Dei memorata sedem cum supradictis villis praesenti tempore in jure ejus consistentibus sub nostra tuitione constituimus, et hanc nostram auctoritatem circa eadem sedem fieri decrevimus, per quam decernimus, et nullus iudex publicus, vel quilibet ex iudiciaria potestate major minorque praedicta persona in Ecclesias aut loca, vel agros, seu reliquias possessiones memorate sedis, quas moderno tempore infra ditionem imperii nostri legaliter possidet, vel quae deinceps in jure ipsius loci divina pietas augeri voluerit, ad causas iudiciario more audiendas, vel discutiendas, aut freda exigenda, aut mansiones vel paratas faciendas, aut fidejussores tollendos, aut homines ipsius Ecclesia contra rationis ordinem distringendos, nec ullas redhibitiones, vel illicitas occasione ulli umquam tempore ingredi audeat, vel ea quae supra memorata sunt penitus exigere, aut undecumque modo legaliter vestituram habet abstractaere praesumat; sed liceat memorato Episcopo suisque successoribus res praedictae Ecclesias cum omnibus quae possidet quieto ordine possidere, et nostro fideliter

parere imperio, et pronobis, ac conjuge, filiisque ac toto populo cristiano nobis commisso domini misericordiam jugiter exorae. Et ut haec auctoritas confirmationis nostrae per curricula annorum inviolabilem atque inconulsam obtineat firmitatem, manu propria subter firmavimus, et annulli nostri impressione signari jussimus. Signum serenissimi imperatoris Ludovici. Maginarius ad vicem Hugonis recognovit, et subscripsit. Data quarto nonas Decembris, anno Christo propitio vicessimo primo Imperii Domini Ludovici serenissimi Imperatoris, indictione.

(extret de ESPAÑA SAGRADA, Vol. 43, Apèndix VI, pàg. 375 - 376)

APÈNDIX III

In nomine Sanctae et individuae Trinitatis. Karolus gratia Dei Rex. Petitiones denique fidelium nostrorum, quas bonae voluntatis intentio nostris auribus infert, tanto facilius nostrae clementiae sunt jure faciendae, quanto eas nostri intellectus iudicio ac divinae voluntatis nutu probamus minime discrepare. Id circo notum sit universorum Sanctae Dei Ecclesiae fidelium atque nostrorum tam praesentium quam futurorum magnitudini, quia vir venerabilis Gundemarus Gerundensis Ecclesiae Episcopus adiens celsitudinis nostrae fastigia, obtulit praecellentiae nostrae quondam Domni et genitoris nostri Lodoici Augusti praedecessori suo beato viro Wimaro factam praeccepti auctoritatem, qua continebatur qualiter Domnus et genitor noster praefatae sedis matrem Ecclesiam, una cum jam dicto Antistite et omnibus rebus sibi pertinentibus, sub immunitatis suae tuitione, defensionisque munimine clementer susceperit, et quasdam villas vel alias quascumque res a magno et orthodoxo Karolo Imperatore avo siquidem nostro eidem Ecclesiae collatas denuo corroborando ipsi sacratissimo loco piissime confirmaverit. Petiit namque clementiae nostrae mansuetudinem idem honorabilis vir Gondemarus Episcopus, ut memoratam Domni et genitoris nostri praecceptionem renovantes, praefatam suae sedis matrem Ecclesiae eum omnibus sibi pertinentibus sub immunitatis

nostrae tuitione, paternum morem sequentes, recipere dignemur, villasque et alias possessiones quaslibet sicut dictum est, a Karolo Caesare Augusto eidem Ecclesiae delegatas denuo per scripti nostri auctoritatem integerrime confirmare studeremus, atque ut omnium contra versantium hominum inquietudines ex eisdem rebus penitus excluderemus, earundem rerum nomina ipsi excellentiae nostrae praecepto indere iuberemus. Cujus inquam petitionibus clementi aure adquevimus. Quin etiam hoc reverentiae nostrae praeceptum fieri mandavimus; per quod et eundem Episcopum Gondemarum cum suae sedis matre Ecclesia omnibusque rebus sibi ascriptibus sub nostro mundiburdio constituimus; memoratasque res a serenissimo Augusto avo nostro Karolo ipsi Ecclesiae condonatas, sicut a Domno et genitore nostro factum est, integerrime confirmamus. Id est, in pago Empuritano villam quam nuncupant Olianus, et villam Cacavianum, et villarem antiquum quem vocant Celsianum, et villam Vellosam cum suo castello et suo termino, necnon et villam quae vocatur Farus, quam sua voluntate et nulla praedictae Ecclesiae utilitate quondam Bernardus Comes quodammodo commutando seu concambiando praenominatae matri Ecclesiae irreverenter subtraxerat. Et in pago Gerundensi medietatem villae Mollet, simul etiam castellum fractum cum villa quae appellatur Parietes Ruffini. Et in pago Bisuldunensi villam quae nominatur Baschara, cum suis villaribus; necnon et Archas, simulque villare quem dicunt Spedulias, at aliud villare quod nominant Abdirama pariter cum aliis diversis villaribus quem appellant Terratellus, et Cassamola, et villare Adnitton; villas etiam duas, id est, Crispiano; et in Miliarias villa Semala. Cunctas denique res simul cum aliis quas diversi Deum timentes homines rationabiliter supra taxatae matri Ecclesiae contradiderunt, una cum tertia parte pascuarii, telonei, mercatorumque terrae marisque uomitantium, quae sunt diocesis ipsius Ecclesiae Gerundensis. Petralatensis sive Empuritanensis ac Bisuldunensis, sicut scriptum est, eidem plenissimum confirmamus, atque per hanc nostram auctoritatem sub immunitatis nostrae defensione integerrime recipimus. Interea nullius de nostrorum sagaci-

tate latere nolumus, quia ad admonitionem ejusdem venerabilis Episcopi Gondemari, ob asolutionem peccatorum nostrorum, complacuit clementiae nostrae nominatae Ecclesiae Gerundensi praeterea quasdam res conferre seu delegare, id est cellulam S. Clementis, una cum curtili in quo Monachi ibidem Deo famulantes labores manuum exercere videntur, vel in quo res eorum consistunt, necnon et villam quarum alteram nominant Fonsedictus, alteram vero Apiliares, sive Apiolas cum propriis videlicet finibus vel adjacentiis, cultis et incultis, quas etiam res, sicut et supra nominatas, aequa conditione sub defensionis nostrae munimine pariter recipimus, praecipientes atque jubentes ut nullus iudex publicus vel quilibet ex iudiciaria potestate etc. (Officiali formula addita, sic terminatur).

Signum Karoli gloriosissimi Regis. = Data III. Idus Junii Indictione VII, anno quarto regnante Karolo gloriosissimo Rege.

Actum in Monasterio Sancti Saturnini dum obsideretur Tolosa, in Dei nomine feliciter. Amen.

(extret de ESPAÑA SAGRADA, Vol. 43, Apèndix VIII, pàg. 379-382).